

LOG AS
Nedre Kalbakkvei 88
1081 OSLO

Trondheim, 19.12.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/10542

Saksbehandler:
Guro Sylling

Vedtak om tillatelse til innførsel av mørk jordhumle av utenlandsk opprinnelse for videresalg til forskningsformål i Norge – LOG AS

Miljødirektoratet gir LOG AS tillatelse til innførsel av 20 bol med mørk jordhumle (*Bombus terrestris*) av utenlandsk opprinnelse for videresalg til Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, jf. forskrift om fremmede organismer § 6. Tillatelsen gis på vilkår som skal redusere risikoen for uheldige følger for det biologiske mangfold.

1. Søknaden

Det vises til søknad datert 15.11.2016, der LOG AS ber om tillatelse til innførsel av 20 bol med mørk jordhumle (*Bombus terrestris*) fra produsenten Koppert B.V. i Nederland. Formålet med innførselen er videresalg til Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, som skal benytte humlene til forskning på effekter av plantevernmiddelet imidaklopid. Tidsrommet for planlagt innførsel er 01.01.2017 til 15.02.2017.

LOG AS opplyser at hvert enkelt bol vil inneholde én dronning og ca. 90-100 arbeidere. Som risikoreduserende tiltak oppgir søker at alle bol som importeres vil ha dronninglås, og at all pollen som følger med bolene vil være strålebehandlet. Videre vises det til informasjon fra Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, som sier at humlene skal benyttes til forsøk i lukket laboratorium uten vinduer, og at humlene til enhver tid vil være i bolene eller i en lukket flyvearena. Det oppgis også at humlene skal destrueres seks dager etter eksponering for plantevernmiddelet imidaklopid, gjennom nedfrysing i to døgn. LOG AS viser i tillegg til uttalelser fra produsent Koppert B.V. om sykdomsrelaterte forhold, bl.a. at produksjonen av humler foregår i et sluttet system, i lokaler som er fri for skadedyr, parasitter, patogener og sykdom som kan påvirke humler.

2. Det rettslige grunnlaget

Formålet med forskrift 19. juni 2015 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Etter forskriften § 6, kreves det tillatelse for innførsel av mørk jordhumle av utenlandsk opprinnelse til Norge.

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til innførsel av mørk jordhumle av utenlandsk opprinnelse. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 er lagt til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7.

Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at innførselen eller utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd.

3. Miljødirektoratets vurdering

En risikovurdering utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA) (NINA-rapport 895), avdekker at importert, utenlandsk mørk jordhumle (*Bombus terrestris*) utgjør en svært høy risiko for norske arter gjennom et dokumentert stort potensiale for overføring av genetisk materiale til stedeagne humler av samme art, og en sterk indikasjon på at de konkurrerer med andre humlearter, slik at de påvirker bestandsstørrelsen av disse negativt. I tillegg er det dokumentert risiko for overføring av smittsomme parasitter og sykdommer til stedeagne humler eller planter. Det er godt dokumentert at mange humlearter har gått sterkt tilbake i løpet av de siste 60 år, både i Europa og i Nord-Amerika. Også i Norge har flere humlearter hatt en tilbakegang de senere år.

Etter Miljødirektoratets vurdering, er kunnskapen om hvilke effekter importert, mørk jordhumle av utenlandsk opprinnelse kan ha på humler i Norge, og om statusen for, og øvrige negative påvirkningsfaktorer på humlearter i Norge, tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Naturmangfoldloven § 9 får dermed ikke anvendelse i saken.

Det opplyses i søknaden at mottaker av humlene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, skal oppbevare og bruke humlene i et lukket laboratorium uten vinduer, og at humlene til enhver tid vil være i bolene eller i en lukket flyvearena, før de destrueres. Etter Miljødirektoratets vurdering, framstår denne bruken av humlene som så å si rømningssikker, og muligheten for at humlene vil kunne slippe ut i norsk natur, vurderes derfor som svært liten.

På denne bakgrunn gis LOG AS tillatelse til innførsel av mørk jordhumle (*Bombus terrestris*) av utenlandsk opprinnelse for videresalg til Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, for forskningsformål.

Selv om muligheten for rømming vurderes som svært liten i denne saken, er tillatelsen, i samsvar med naturmangfoldloven § 12 gitt på vilkår som skal redusere risikoen for uheldige

følger for det biologiske mangfold ytterligere. I tillegg til at tillatelsen kun gjelder i perioden fram til 15.02.2017, må bolene leveres med dronninglås som forhindrer fertile dronninger i å rømme. Organismene må dessuten oppbevares og emballeres slik at de ikke kan slippe ut i miljøet under transport. Dette vil redusere sannsynligheten for at økologisk skade kan oppstå, og kan dermed bidra til å redusere noe av belastningen på humler i Norge, jf. naturmangfoldloven § 10.

Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at ved innførsel, skal forsendelser med humlebol være merket med organismens vitenskapelige navn og eventuelle norske eller engelske navn, og antall eller annen angivelse av mengde organismer, jf. forskriften § 25 første ledd. Forsendelsen skal også merkes med referansen oppgitt i tillatelsen, jf. forskriften § 25 andre ledd.

Virksomheter som driver med innførsel, omsetning, hold eller utsetting av fremmede organismer, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 26. Dette betyr bl.a. at virksomheten skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt, rutiner for å følge opp avvik og for å hindre gjentakelse av avvik, rutiner for å sikre at ansatte har kunnskap om og overholder vilkår gitt i tillatelser, og opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt.

Tillatelse etter forskrift om fremmede organismer fritar ikke for krav etter annet regelverk, som krav til dyrehelse under matloven.

4. Vedtak

Miljødirektoratet gir LOG AS tillatelse til innførsel av inntil 20 bol med mørk jordhumle (*Bombus terrestris*) av utenlandsk opprinnelse fra produsenten Koppert B.V. i Nederland, for videresalg/overdragelse til Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Senter for økologi og evolusjon, jf. forskrift om fremmede organismer § 6.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Tillatelsen til innførsel gjelder til 15. februar 2017.
2. Bolene kan selges eller overdras i perioden 1. januar 2017 til 15. februar 2017.
3. Det enkelte bol kan ha 1 dronning og inntil 80 til 100 arbeidere.
4. Organismene skal oppbevares og emballeres slik at de ikke kan slippe ut i miljøet under transport.
5. Alle humlebol skal leveres med dronninglås som hindrer at den fertile dronningen ferdes utenfor bolet.
6. Virksomheten skal, som ledd i internkontrollen, kunne dokumentere følgende:
Antallet bol som innføres, dato for innførsel og bolenes opprinnelse (produsent/land); mottaker av bolene, antallet og typen bol mottaker mottar, og dato for videresalg/transport.
7. Bol som virksomheten fortsatt har i hende etter 15. februar 2017, skal umiddelbart destrueres.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO